

שבת קודש ניצבים וילך

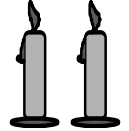
מפטירים:

" שוש אָשִׁישׁ בַּה' תִּגַּל נַפְשִׁי
בְּאַלּוּקִי"
(ישעיהו פרק סא' - י')

פרסומים תורניים
בהלכה, הגות, אגדה ופרשת שבוע
ע"ש ששון בן שמחה לבית בוחניק ז"ל

בס"ד
שנה שנים עשר גיליון מספר 51
ה' תשס"ז

חשמונאים (שעון קיץ)

כניסת השבת: 18:36

יציאת השבת: 19:35

מהלכות שמייעת קול שופר עפ"י מרן בשו"ע ופוסקים אזורונים

הקדמה

"וישא אברהם את עינו וירא והנה איל אחר נאחז בסבך בקרניו" מלמד שהראה הקב"ה לאברהם אבינו את האיל ניתש מחורש זה ונסבך בחורש אחר אמר הקב"ה לאברהם כך עתידין בניך להיות נאחזים בעונות ונסבכים בצרות וסופן ליגאל בקרניו של איל הדא הוא דכתיב (זכריה ט) "וה' אלוקים בשופר יתקע".

אמר רב הונא בר' יצחק מלמד שהראה הקב"ה לאברהם את האיל ניתש מחורש זה ונסבך בחורש זה אמר הקב"ה לאברהם כך הם עתידין בניך נאחזין באומות ונסבכין בצרות ונמשכין ממלכות למלכות מבבל למדי ממדי ליון ומיון לאדום וסופן ליגאל בקרניו של איל הדא הוא דכתיב (זכריה ט) "וה' עליהם יראה ויצא כברק חצו".

רבי אבא בריה דרב פפי ורבי יהושע דסכנין בשם רבי לוי אמר כל ימות השנה ישראל עוסקין במלאכתן ובראש השנה נוטלין שופרותיהן ותוקעין לפני הקב"ה והוא עומד מכסא דין לכסא רחמים ומתמלא עליהם רחמים אימתו בחדש השביעי. (ויקרא רבה פרשה כט)

סוג השופר ותקינותו

א. שופר של ראש השנה מצוותו בשל איל וכפוף, ובדיעבד (וכן בשעת הדחק) כל השופרות כשרים, כגון של יעלים ועיזים בין פשוטים ובין כפופים, ומצווה בכפופים יותר מאשר בפשוטים. ושופר של פרה פסול בכל מקרה (שו"ע תקפו' א').

ב. היה קולו עבה מאוד או דק מאוד כשר, מפני שכל הקולות כשרים בשופר (שו"ע תקפו' - ו'). אפילו אם קול השופר חזק ונעים, אלא שהתוקע תקע בו ולא השמיע קול יפה, כשר. (כף החיים תקפו' - מט').

ג. הלכות תקינות השופר וכשרותו רבים, לכן מי שהתעוררה לו שאלה בעניין יעשה שאלת רב.

הלכות ומנהגים כלליים

ד. נכון שהתוקע או התלמיד חכם שבצבור יאמר לקהל דברי כיבושין לפני התקיעות, ולעוררם לשוב בתשובה שלימה, וזכות הרבים תלויה בו. וידועים דברי רבינו הגדול הרמב"ם (פ"ג מהלכות תשובה ה"ד) שכתב: אף על פי שתקיעת שופר בראש השנה גזרת הכתוב היא רמז יש בה. כלומר: עורר ישינים משנתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם, וחפשו במעשיכם וזורו בתשובה, וזכרו בוראכם אלו השוכחים את האמת בהבלי הזמן ושוגים בכל שנתם בהבל וריק אשר לא יועילו ולא יצילו וכו'. (ילקוט יוסף מועדים).

ה. כתוב בתורה לגבי ראש השנה "יום תרועה יהיה לכם", מכאן שמצוות עשה מהתורה לשמוע קול שופר ביום ראש השנה, ובדרך לימוד שתפורט בהמשך למדו חז"ל שיש לשמוע תשע קולות, שהם שלש קבוצות של תקיעה תרועה תקיעה. ומספק תוקעים יותר מכן.

ו. צריך לתקוע מעומד (שו"ע תקפה' א') - דבר זה נלמד מלשון הפסוק "יום תרועה יהיה לכם", היות וגם בספירת העומר נאמר "וספרתם לכם", ונאמר מהחל חרמש בקמה - דרשו אל תקרי בקמה אלא בקימה. מכאן שכל מצווה שנאמר בה לכם, צריך לקיימה במעומד.

ז. בזמן התקיעות אין לתוקע לסמוך עצמו על דבר, באופן שאם ינטל אותו דבר יפול (כף החיים תקפה' - ד'), ואם סמך עצמו או תקע במיושב יצא ידי חובה, שהרי גם בספירת העומר אם ספר במיושב יצא ידי חובה. (כף החיים תקפה' - ה').

ח. נוהגים לתקוע על הבימה במקום שקוראים (שו"ע תקפה' א' בהגה) - מספר טעמים נאמרו בזה: מפני כבוד הציבור, כדי לעורר זכות על עם ישראל שקיבלו את התורה "בנעשה ונשמע" בעוד שעמים אחרים לא רצו לקבלה ובמעמד הר סיני התורה ניתנה בקול שופר, ועוד. (כף החיים תקפה' - ח')

ברכות

ט. צריך שהתוקע יכוון להוציא שומעי התקיעות ידי חובה, והשומעים יכוונו לצאת בתקיעות של התוקע. טוב שהתוקע יאמר בפירוש לפני שמברך "הריני מכוון בברכת השופר ושהחיינו ובתקיעות מיושב ומעומד, שאני תוקע להוציא את השומעים ידי חובה". (כף החיים תקפה' יב')

י. צריך לכסות את השופר בזמן הברכות שלפני התקיעה. בזמן הברכה יש לאחוז בו בידו הימנית, כמו בכל דבר שמברכים עליו. כמו כן צריך לכסות את השופר בין התקיעות בזמן שלא תוקעים בו (כף החיים תקפה' - יד').

יא. נשים פטורות ממצוות השופר, מפני שזו מצוות עשה שהזמן גרמא, וכבר נהגו נשות ישראל להשתדל בקיום מצווה זו, ולכן אשה שלא יכלה להגיע לבית הכנסת מותר להביא תוקע לביתה לתקוע עבורה.

יב. אשה ספרדית אין לה לברך על מצווה זו כדעת מרן הש"ע שאין לנשים לברך על מצוות עשה שהזמן גרמן (שו"ע תקפט' - ו') ומנהג נשות אשכנז לברך על מצוות השופר ועל כל מצוות עשה שהזמן גרמן (שו"ע תקפט' - ו' בהגה). מכל מקום אין למחות בחזקה בנשים ספרדיות המברכות, מפני שיש להם על מי שיסמכו (לדעת החיד"א בברכי יוסף שיברכו).

התנהגות בזמן התקיעה ואחריה

יג. לאחר שמברך התוקע "לשמוע קול שופר" ושהחיינו, תוקע תשר"ת שלש פעמים, תשר"ת שלש פעמים ותשר"ת שלש פעמים (שו"ע תקפה' - ב'). טוב שהתוקע יתקע בצד ימין אם אפשר לו, ושיכוון את השופר כלפי מעלה, שנאמר "עלה אלוקים בתרועה (שו"ע תקפה' ב' בהגה).

יד. העיקר בתקיעות לכוון לצאת ידי חובה המצווה של שמיעת קול שופר.

טו. אין להפסיק בין סדרי התקיעות לומר וידוי בין תשר"ת לתשר"ת, ובין תשר"ת לתשר"ת, כמו שכתבו באיהו סידורים, כי יש בזה חשש להפסק בין הברכות לתקיעה, וחשש ברכה לבטלה.

טז. כאמור בזמן תקיעות השופר הנכון הוא שאין להתוודות כלל. אם אדם רוצה להתוודות במשך התקיעות, יש לבקש מהתוקע שיעשה הפסקה קלה בין סדרי התקיעות, ולהתוודות בהרהור הלב בלבד. אבל לא לומר את הוידוי בפה בלחש.

יז. אחר התפלה אסור לתקוע שלא לצורך, שום קול, מאחר וכבר יצא ידי חובה, והתקיעה שבות ולא התורה אלא לצורך מצווה. וקטן פחות מגיל בר מצווה, שהגיע לחינוך, מותר לתקוע להתלמד, ואין בזה חשש איסור.

תקלות בתקיעה

יח. אם התחיל לתקוע ולא יכול להשלים, ישלים אחר ואפילו שלשה או ארבעה, ודי בברכה שבירך הראשון, בתנאי שהתוקעים האחרונים היו שם בשעת הברכה. (שו"ע תקפה' - ג').

יט. אם מניעת התקיעה היא מהשופר, מותר לטטוף אותו במים, יין וכדומה, ויש אומרים שמותר להופכו ולקרא לתוכו "ויחי נועם...". ויש אוסרים מפני שאינו סגולה בדוקה אינו הפסק בענייני התקיעה. ונראה כי למעשה יש לנהוג כך: אם זה קרא בתקיעות דמעומד מותר לומר את הפסוק כנ"ל, אך בתקיעות דמיושב יש להימנע מלאומרו מחשש להפסק. (כף החיים)

כ. הנוטל שכר לתקוע בראש השנה או כדי להתפלל או לתרגם בשבתות וימים טובים אינו רואה מאותו שכר סימן ברכה. (שו"ע תקפה' - ה'). מדבריו פה ובבית יוסף משמע שאין בזה איסור, אך לא רואה סימן ברכה.

אמרי בינה - מאמרי זוז"ל בשבחו המידות הטובות

המתלוצץ על עושי מצוות - זה הדבר נוטה למינות, שאינו מאמין במצוות, והרי זה כמי המתלוצץ על מצות המלך, כלום חיים יש לו? ועוד זה המתלוצץ מחטיא גם אחרים שלא יעשו המצוות, כי הם יראים מן הליצנות. אבל בעובדי עבודה זרה יכול להתלוצץ (סנהדרין סג ב). ויכול להתלוצץ בעושי עבירות, כדי למנעם מן העבירה, וגם אחרים לא יעשו עבירות כשמתלוצצים עליהם. (על פי אורחות צדיקים - שער השתיקה)

פנינים לפרשת שבוע

זו לא גאווה

"אתם ניצבים היום כולכם לפני ד' אלוהיכם ראשיכם שבטיכם ושטריכם כל איש ישראל" (כט-ס)

דרכו של העולם, בשעה שמתעורר צורך לפעול ולעשות למען היהדות, לנהל מלחמת מצווה למען כבוד שמים, אומר כל אחד: מה אני ומי אני? דבר זה ראוי שיטפלו בו הרבנים, האדמו"רים, גדולי הדור וכדומה, ולא אני האדם הפשוט. אולם, טעות חמורה היא זו הגורמת להרבה נזקים. כשהדבר נוגע "לפני ה' אלוקיך" - שהמדובר הוא בכבוד שמים, מן הצורך שיהיה "אתם ניצבים כולכם" - כולם חייבים לפעול, גם "ראשיכם שבטיכם" וגם "מחוטב עציך ועד שואב מימך". איש אל ישתמש מחובתו ואל יטיל את המלאכה על שכם הגדולים... (בוצינא דנהורא)

על מי החובה

"ומל ה' את לבבך ואת לבב זרעך" (פרק ל' ו-י) לכאורה קשה הרי בפרשת עקב נאמר "ומלתם את ערלת לבבכם" - כלומר החובה מוטלת על האדם לעשות זאת, לעומת זאת כאן נאמר שה' יתברך יעשה זאת?! נראה לומר כי, למול את "ערלת הלב" זו משימה קשה מאוד לאדם, וכמעט שאין יכולת לבצעה. אולם אם הוא מודע לצורך זה, הרי שאת שתחילת המאמץ וההשתדלות להסיר את העורלה האוטמת את ליבו, כדי שיהא ראוי לקלוט בקרבו את דבר ה', מוטלת על האדם, לכן נאמר שם "ומלתם את ערלת לבבכם". אולם שאכן הלב ישתנה לחלוטין ויהפך מרע לטוב, דבר זה אינו נתון בידי אדם, כי זקוק הוא לעזרת ה' יתברך, לכן נאמר כאן "ומל ה' את לבבך" ולא אתה תמול את ערלת לבבך. יש וזהו יסוד חשוב ביהדות, שבלי התעוררות ומאמץ על ידי האדם מלמטה, אין מענה וסיוע משמים. (עפ"י אוהלי תורה בשם הרבי מקוצק)

שכר למביאיהם

"מקץ שבע שנים במעד שנת השמיטה" (פרק לא' י') מצוות הקהל היא לאחר שנת השמיטה, אחרי שנה בה היו פטורים מטרודות העבודה בשדה. וזה זמן טוב ביותר כדי שייכנסו דברי התורה ויקלטו כראוי.

"הקהל את העם האנשים והנשים והטף" (פרק לא' יב') מובא במסכת חגיגה ג. תנו רבנן: מעשה ברבי יוחנן בן ברוקה ורבי אלעזר (בן) חסמא שהלכו להקביל פני רבי יהושע בפקיעין... אמר להם: אף על פי כן, אי אפשר לבית המדרש בלא חידוש, שבת של מי הייתה? - שבת של רבי אלעזר בן עזריה הייתה. - ובמה הייתה הגדה היום? אמרו לו: בפרשת הקהל. - ומה דרש בה? - "הקהל את העם האנשים והנשים והטף" (דברים לא') אם אנשים באים ללמוד, נשים באות לשמוע, טף למה באין? כדי ליתן שכר למביאיהן. - אמר להם: מרגלית טובה הייתה בידכם ובקשתם לאבדה ממני! יש להבין, מה ראה רבי יהושע להתפעל כל כך מהמאמר הזה, עד כדי לכנותו בשם "מרגלית טובה"?

נראה להסביר זאת על פי הירושלמי 'במות פרק א' שם מסופר על אמו של רבי יהושע, שהייתה מוליכה את עריסתו לבית המדרש, בשביל שיידיקו אוזניו בדברי תורה. לפיכך היה מאמר זה: "לתת שכר למביאיהם" כה יקר וחשוב בעיניו כמרגלית טובה, שהרי אמו נהגה בו כך והביאתו לבית המדרש בעודו תינוק... (משך חכמה).

שמירת הלשון

(על פי חפץ חיים השיעור היומי)

אסור להאמין לדברי רכילות אפילו כשסופרו בפרהסייה. העובדה שאדם אינו חושש לספר בפומבי דברים שיש בהם כדי לעורר שנאה ומדנים איננה ראייה לאמיתותם של הדברים ובודאי שלא לדיוקם.

יתרה מזו, אפילו כשמאשימים אדם בפניו, והנאשם אינו מגיב, אסור לפרש את שתיקתו כאילו הוא מודה בדברים ומפליל את עצמו. יתכן שהוא המום ואינו מסוגל להגיב, ויתכן שהוא מעדיף לשתוק מאשר לגרום להחרפת המחלוקת.

יש יחידים אנשי מעלה שמהימנותם אינה מוטלת בספק והם כל כך מדייקים, הן בכושר הבחנתם והן באופן שבו הם מספרים את העובדות, ששמיעת דבריהם כמוה כהוכחה מעשית בהתרחשות הדברים. עפ"י הדין מותר להאמין לדברי רכילות שנשמעו מפייהם, אבל אסור לגלותם לאחרים.

שואל ומשיב

שאלה: האם נכון לומר וידוי בראש השנה בשעת תקיעת שופר דמיושב בין סדר תשר"ת לתש"ת ובין תש"ת ותר"ת?

תשובה: במסכת ראש השנה לד. מובא: אתקין רבי אבהו בקסרי: תשר"ת, משום דמספקא ליה בתרועה דאמר רחמנא אי גנוחי גנח או ילולי יליל... ודילמא גנוחי הוה, וקא מפסקא תרועה בין תקיעה לשברים? דהדר עביד תש"ת. כלומר סדרי תקיעות אלה הם משום ספק.

וכן כתב הרמב"ם בפרק ג' מהלכות שופר ב': תרועה זו האמורה בתורה, שנאמר יום תרועה יהיה לכם, נסתפק לנו בה, לפי אורך השנים ולפי רוב הגלות, ואין אנו יודעים היאך היא... ולכן תוקעים תשר"ת ותש"ת ותר"ת. וכן כתבו הסמ"ג, בעל העיטור, רבינו ישעיה הראשון, רבינו תם בתוספות וכן דעת המאירי. וכן פסק גם בשו"ע סימן תקצ"ב.

לפי זה כל עוד שלא הסתיימה התקיעה של סדר תר"ת, שהיא האחרונה בסדרת התקיעות הרי שהדבר ספק אם יצאנו ידי חובת מצות תקיעת שופר מהתורה או לא, אם כן המפסיק בין סדר תשר"ת לתש"ת, או בין תש"ת לתר"ת, הרי זה כמפסיק בין ברכת המצוה, שהיא ברכת לשמוע קול שופר, לבין תחילת עשיית המצוה, ויש בזה ספק ברכה לבטלה.

לכאורה כיון שהטעם למצות תקיעת שופר בראש השנה, לעורר את העם לשוב בתשובה, הרי הוא מעניין התקיעה ולא נחשב כהפסק.

אולם טעמי המצוות האמיתיים ידועים רק לפני השם יתברך נותן התורה. כאמור: אלוקים הבין דרכה והוא ידע את מקומה. ואין לנו להסתמך על טעמי המצוות שכתבו המפרשים להוציא על פיהם מסקנות להלכה, שהלכה כסתם משנה בבבא מציעא קטו. וכן פסקו הרמב"ם פרק ג' מהלכות מלוה ולוה, והטור והשו"ע בחשך משפט.

ועוד שרמב"ם בפרק ג' מהלכות תשובה הלכה ד' כתב: "אעפ"י שמצות תקיעת שופר בראש השנה גזירת הכתוב היא, רמז יש בו, כלומר, עורו ישנים משנתכם...". רואים שהרמב"ם הקדים לטעמו שמצות תקיעת שופר בראש השנה גזירת הכתוב היא, אלא שמכל מקום רמז יש בדבר.

כמו כן במצות תקיעת שופר בראש השנה יש עוד כמה טעמים, שהזכרו ע"י רבינו סעדיה גאון, כגון, כדי להזכיר מעמד הר סיני ועוד.

ועוד שמרן הבי' והרמ"א בהגה סימן קס"ז-ו, פסקו שהפסקה מן העניין לא הותרה לתחילה בין ברכה לטעימה, ורק בדיעבד אינו חוזר לברך.

עוד שעיקר מצות תשובה היא בלב, כמובא במדרש שוחר טוב מזמור מ"ה: רחש לבי דבר טוב - כיון שרחש לבו בתשובה קבלו. וכן כתב הרמב"ם פרק ב' מהלכות תשובה - ב': ומה היא התשובה? - שיעזוב החוטא חטאו, ויסירו ממחשבתו, ויגמור בלבו שלא יעשה עוד... לפיכך אין להתיר אמירת וידוי בין סדרי התקיעות כנ"ל משום חשש הפסק.

מה שכתוב בספר שער הכוונות דף צ'. שהאר"י ז"ל היה נוהג להתוודות בלחש בעת תקיעת שופר דמיושב, באופן שלא היה משמיע לאוזניו, נראה שנשען בזה על דברי הזהור הקדוש פרשת פנחס, שכל התקיעות יסודתם בהררי קודש, ואינם באים מכוח הספק, ואין בזה חשש הפסק.

אולם כתב מרן הבית יוסף באורח חיים סימן כ"ה וסימן קמ"א, שבמקום שהתלמוד והזהור חולקים, הלכה כדברי התלמוד. וכן כתב הרדב"ז.

סיכום: אין להתוודות בין סדר תשר"ת לתש"ת, ובין תש"ת לתר"ת, אלא אם מתוודה במחשבה בלבד. ויה"ר שהש"ת יקבל תשובתינו ברצון, ובמהרה יתקע בשופר גדול לחירותינו, ונזכה לגאולה שלימה אמן. (מבוסס על שו"ת יחוה דעת חלק א' - נה')

גדולי ישראל

רבי יעקב דוד מאמשינוב - בנו של הסבא קדישא רבי יצחק מורקה. גאון גדול בנגלה ובנסתר. מפורסם לאיש קדוש ופועל ישועות אלפים מישראל הסתופפו בצלו. היה מקובל מאד על אנשי דורו, אוהב ישראל אמיתי לבו היה פתוח כפתחו של אולם לכל דורש ומבקש, כקטון כגדול זכו לתשומת לבו שום דבר לא היה קשה בשבילו למען היטיב לעמו. את מרבית זמנו בילה בשליחויות שונות גם רבי המלוכה קבלוהו בסבר פנים יפות. נמנה על תלמידי הרבי מקוצק. בתחילה שימש כרב בעיר גור ומשם עבר לכהן כרב באמשינוב, בה פעל רבות למען הרמת קרן התורה ויהדות.

השאיר שלשה בנים האדמו"ר ר' מנחם מאמשינוב ממלא מקום אביו, הצדיק ר' ירמיה מאפולה ור' ישעיה מפסיסכה.

סיפור השבוע

הרעות, אך עתה בהיות הבן אדון לעצמו, החל לבצע את זממו הרע. ראשית שלח הודעה לסוחר כי תוך שבועיים עליו לעקור מהמקום, ולעזוב את האחוזה, הגנים הפרדסים והמשק. הודעה זו נפלה כרעם ביום בהיר על ראשו של הסוחר. הוא נסה לרכך את לבו של הפריץ הצעיר בממון, הבטיח לו רווחים גדולים, אחוזים ניכרים, אך הפריץ סרב בעקשנות לשמוע. "אינני רוצה לראותך כלל! – כך הודיע ליהודי – נמאסת עלי ודי! - אפילו אם תיתן כל אוצרות שבעולם אינני מוכן לקבלן! מספיק ויותר ניצלת את טוב לבבו של אבי האדון המנוח. עימי, נחש ערמומי, לא תוכל..." אוריה קודרת של תשעה באב השתררה בבית היהודי. קשה היה לעכל את האסון הנורא.

מיד לאחר מכן פשטה השמועה כי בעוד שבועיים עומדת האחוזה למכירה פומבית. כל המוסיף במחירה, יזכה בה. עוד נודע לו לבעל האחוזה, כי הפריץ אוסר עליו להשתתף במכירה ואם בכל זאת ירהיב עז בנפשו להופיע אזי יוציא אותו להורג! הסוחר מצא את עצמו לחוץ, בין המצרים ממש, בדרך הטבע אין לו שום תקווה... בימים ההם התפרסם שמו של הצדיק רבי יצחק מזידיטשוב זכותו תגן עלינו, כאוהב ישראל מובהק, מעודד בצרה, מסיע בעצות טובות ופועל ישועות.

במר לבו החליט הסוחר לנסוע אליו. הוא לא שיער כלל, כי זהו אותו צדיק עמו גמל טובה, בשכר הימים. שחוח ושובר נכנס בעל האחוזה אל הצדיק. הצדיק רבי יצחק הכירו מיד. הוא האיר פניו אליו ועודדו בעיניים טובות מביעות רחמנות ואהבת ישראל. קולו של הרבי עורר נשכחות. הקול כל כך מכר לו! מאין? ממת?

ברכות

מזל טוב ליהושע (שוקי) ושושנה בן נעים ה"ו ולכל משפחתם לרגל הולדת בנם יותם ה"ו יהי רצון מלפני שוכן מרומים שתזכו לגדלו באושר, שמחה ונחת לאהבת תורה ויראת שמים, וימצאו חן ושכל טוב בעיני אלוקים ואדם.

לכל תושבי הישוב חשמונאי, יהי רצון מלפני שוכן מרומים שהשנה הבאה עלינו תהיה שנה טובה ומבורכת, שנת אורה, שנת שמחה שנת אמונה, שנת תשובה, רפואה וגאולה שלימה.

תשובות זזכה

התשובות הנכונות לפרשת כי תצא הם:

1-2 ג' 3-ג' 4-ד' 5-ב' 6-ג' 7-ג' 8-ד' 9-א' 10-ג' 11-ג' 12-ב'

עקב אילוצים לא יפורסם בגיליון זה שם הזוכה לפרשת כי תצא

תקציר משבוע קודם: השבת קרבה ובאה, בעגלה בדרך כפרית, יושב הצדיק רבי יצחק מזידיטשוב, עם שמשו לאיסוף כספי צדקה לצרכים דחופים. העגלה נעצרה לפני בית קטן, ולשמחתם נודע להם כי בית יהודי הוא! היהודי יצא לקראתם ואמר "יפה מאד שבאתם". היהודי ואשתו השלימו את ההכנות האחרונות לקראת שבת. לרשות האורחים הועמד חדר להתאכסן בו. בשבת הכפרי כהרגלו, אכל ושתה מאכלים רבים. אך הצדיק אכל מה שאכל לכבוד שבת קדש, בענגו את השבת בדברי תורה, בקדושה ובטהרה. שום הבנה לא הייתה לכפרי בדברי תורה, לכן כשהרבי דיבר, קם מעל השולחן ושכב על משכבו. ביום ראשון עם אור הבוקר, לאחר תפלת שחרית, כשבאו לעזוב, מיהר אליהם בעל הכפרי. כינה אותם "גנבים" מפני שלא שילמו. השמש ניסה להסביר לו שהאיש שהתארח בביתו צדיק וקדוש, וכשהתארחו אצלו חשבו כי מכניס אורחים הוא, ולא עלה חשבו כי ידרוש תשלום. לשמע דבריו התרגז הכפרי, ואמר להם "חוצפה של אנשים – לספר כל מיני מעשיות במקום לשלם, אם אין לכם כסף לשלם, תשלמו על כך במאסר". הוא קשר את הסוס, והכניס אותם לאכסניה וכלא אותם בחדר. הצדיק לא הגיב, הוציא גמרא מתרמילו, והחל ללמוד. חלפו שעות אחדות ואז הגיע למקום אורח מכובד, יהודי עשיר סוחר גדול וקשרי מסחר עם הפריצים המחוזיים, הכפרי רחש לו הערכה רבה והגיש לפניו תקרובת מכובדת. כשנודע לו על האנשים הכלואים ביקש לראות אותם. הכפרי פתח את הדלת והעשיר עמד לפני הכלואים. השמש ובעל העגלה הביטו בנכנסים, אך הצדיק הקשיש המשיך בתלמודו. האורח הביט בזיו נועם פני הרבי ונרעד. צורתו הקדושה של הצדיק הרטיטה לבו. הוא שילם לכפרי את החוב וביקש שישחרר אותם מיידי. הכפרי קיבל את הכסף ושיחרר אותם לחופשי. העשיר ביקש מהרב שיאותר להתארח בביתו לנוח מעט מטורח הדרך. הצדיק הסכים והתלווה לסוחר הנדיב בדרכו.

מספר ימים שהה הרבי בביתו המרווח של העשיר, אשר שרתו בהכנעה רבה. כשהגיע היום בו חשב הצדיק לעזוב, הפציר בו העשיר שיששה עוד בביתו. הרבי ענה לו בחיבה: "מאד נעמה ישיבתנו בביתך אך מרובים צרכי עמך ונטלנו על עצמנו לסובב בסביבה כדי להשיג את הסכום הדרוש לנו". כששמע העשיר כי הסכום הנדרש הוא 40 רובל, מיהר לתרום את הסכום, וכך נאות הצדיק לשבת מספר ימים בביתו. כאשר הגיע זמן הפרידה, פנה הצדיק אל המארח: "במה אברכך, בני?!" חייך בעל הבית והשיב: "ברוך ה', הקב"ה הגדיל חסדו עלי. עשיר ועתיר נכסים אני, בניס בריאים לי ברוך ה', אחת אבקש מאתו יתברך, שלא יטה חסדו מעמי לעולם..." הרבי בירך אותו, כשסיים השתתה מעט והוסיף: אם אי פעם תהיה במצוקה, אל נא תהסס ובה אליו!"

המטך משבוע סעבר: חלפו שנים עסקיו של הסוחר התנהלו על מי מנוחות. הפריץ, בעל האחוזה אשר בבעלותו של הסוחר, נטה לו חסד והתמיד עמו בקשרי ידידות, עד שביום בהיר התהפכה הקערה על פיה, הפריץ מת ובנו ירש את נכסיו.

הבן היה ההיפך הגמור של אביו, שחצן ויהיר ושונא ישראל מובהק. כל עוד חי "הזקן", מרסן היה מעט את בנו בנטייתו

נר ה' נשמת אדם, גיליון זה מוקדש לעילוי נשמת:

יחיאל (יחיא) בן יוסף ונעמה ארז ז"ל רחמים בן ורדה נחום ז"ל חיים בן אליס עציץ ז"ל אשר בן ר' שמעון הופמן ז"ל

יעקב בן יוסף באייבצ'וב ז"ל אברהם בן ניסים מיארה ז"ל רפאל בן קומרי יוסופוב ז"ל

דינה בת רבקה עקנין ז"ל רחל בת שלמה יעקב ז"ל חנה (חנינה) בת בודה עמור ז"ל

ת.נ.צ.ב.ה.א.

יהי רצון שישלח הקב"ה רפואה שלימה לכל חולי עמו ישראל ובכללם ל:

אברהם בן מסעודה אמיר ה"ו שמעון בן רחמה דנינו ה"ו הילד בן ציון יונה בן חנה אביגיל ה"ו נוריאל בן גוהרה נאמן ה"ו אושרת בת ציפורה כהן ה"ו זינה בת בואנו ניאזוב ה"ו נירית בת מזל אהרוני ה"ו שרה מזל טוב בת לאה סימן טוב ה"ו

מאוצרות התורה לילדים

ילדים חביבים, פרשת ניצבים נאמרה ביום פטירתו של משה רבנו הגדול נביאים, המנהיג המסור של עם ישראל. ביום פטירתו דיבר משה את כל דברי פרשה זו אל כלל ישראל, לדורותיהם.

לאחר ששמעו ישראל את הקללות שמפורטות בפרשת "כי תבא" הצפויות לבא על העוברים על התורה, נתמלאו עם ישראל יראה ופחד. לכן קרא להם משה והתחיל מפיס אותם, אמר להם: הרי כבר עברו עליכם ניסיונות גדולים, הרי המריטם את פי ה', ובכל זאת ה' לא כילה אתכם, אלא "אתם ניצבים היום" - קיימים ועומדים.

בבוקר יומו האחרון כינס משה את כל ישראל האנשים, הנשים והטף, כדי להזהירם שלא יסורו מהמצוות לעולמים, ולהכניסם בברית עם הקב"ה. שתי הבטחות הובטחו לישראל בברית זו בזכות קיום התורה:

☒ האחת - שיהיו ישראל קיימים לעולם ולא יבטלו.

☒ השניה - שיזכו לחיי העולם הבא.

אמר להם משה: אם מאוחדים אתם כולכם - תוכלו להיות ניצבים ואיתנים. דעו כי קיומם של בני ישראל תלוי באחדותם. אם הם יהיו מאוחדים באגודה אחת - יהיו איתנים ומוגנים, אם חלילה לא תשורר ביניהם אחדות - שוב לא יהיו בטוחים מפני שבירה והרס. כמו כן מדגיש משה לישראל, כי הבחירה נתונה בידם. אם הם יבחרו

בדרך התורה והמצוות - תשרה בהם הברכה ויאריו ימים בארץ ישראל שאותה הם עומדים לרשת. אולם אם חלילה, יעזבו את הדרך הנכונה, כי אז לא יאריו ימים עליה, וה' יוציאם ממנה לגלות.

משה בוחר כעדים לברית זו את השמים והארץ, מדוע? מפני שהשמים והארץ קיימים לעולם, ויכולים לשמש כעדים לכל שבני ישראל מקיימים את הברית בכל הדורות.

לאחר שסיים משה לבאר ולשנן באוזני כל העם את מצוות התורה, את דברי הברית, את הברכות והקללות, ואת התוכחות והאזהרות - שלח את העם איש איש לאוהלו.

משה שידע כי זה יום מותו, יצא מאהלו, שהיה סמוך למשכן, והחל ללכת אל כל שבט ושבט מישראל ואל כל משפחה ומשפחה, להיפרד מהם לפני מותו וכדי לנחמם ולעודדם.

אותו יום מלאו למשה מאה ועשרים שנה והיה יום זה מיתתו. הפרידה ממנו הייתה קשה. כל משפחה, אשר ממנה נפרד, הלכה עימו מתוך כאב הפרידה. לכן דיבר משה בפניהם בשבחו של מחליפו יהושע בן נון, ואחרי כן קרא ליהושע וחיזק ועודד גם אותו.

שלש מצוות נצטווה משה וקיים ביומו האחרון: לכתוב את התורה שבכתב, ללמד לבני ישראל את התורה שבכתבם ואת התורה שבעל פה.

שאלות לילדי כיתות א' עד ג' (לפחות חלק מהשאלות עפ"י "אוצרות התורה לילדים" של מעלה)

1. אתם ניצבים היום... למי פנה משה באסיפה זו?
 - א. לכל ישראל.
 - ב. רק לאנשים.
 - ג. רק לנשים.
 - ד. רק לחוטבי העצים ושואבי המים.
2. מהם ההבטחות שהבטיח משה לעם ישראל כשכרת ברית בינם לקב"ה?
 - א. שתמיד יהיו עשירים.
 - ב. שיהיו קיימים לעולם ולא יבטלו.
 - ג. שהם יזכו לחיי העולם הבא.
 - ד. תשובות ב' וג' נכונות.
3. מי עתיד לעבור לפני העם ולהכניסם לארץ ישראל?
 - א. כלב בן יפונה.
 - ב. משה רבנו.
 - ג. אלעזר הכהן.
 - ד. יהושע בן נון.
4. מהי המצווה או המצוות שנצטווה וקיים משה ביומו האחרון?
 - א. להבדיל ערי מקלט.
 - ב. לכתוב את התורה שבכתב.
 - ג. ללמד לישראל את התורה שבכתב ואת התורה שבעל פה.
 - ד. תשובות א' ו ב' וג' נכונות.

שאלות עפ"י רש"י לכיתות ד' וה'

5. מי היו העדים בברית שכרת ה' עם בני ישראל בפרשתנו?
 - א. שמים וארץ.
 - ב. יהושע בן נון וכלב בן יפנה.
 - ג. ארון העדות.
 - ד. תשובות א' ו ב' נכונות.
6. מה הפירוש "למען ספות הרוה את הצמאה"?
 - א. המוסיף במצוות, לא מרגיש צמא.
 - ב. מי שלא מוסיף מצוות מרגיש צמא.
 - ג. הקב"ה יוסיף את השגגות שחטאו לזדונות.
 - ד. ב' וג' נכונות.
7. מה קורא המלך במעמד "הקהל"?
 - א. "ואלה הדברים".
 - ב. מסכת סוטה.
 - ג. שירת היס.
 - ד. תשובות א' וב' נכונות.
8. "כל ישאל לראות את פני ה'... תקרא את התורה הזאת נגד כל ישאל..." (דברים פרק לא) מי יקרא ומה יקרא?
 - א. המלך את כל התורה.
 - ב. הנביא את כל התורה.
 - ג. המלך את משנה התורה.
 - ד. הנביא את משנה התורה.

שאלות עפ"י רש"י לכיתות ו' עד ח'

9. באיזה סוגי עבירה הקב"ה מעניש את הרבים על עבירה של היחיד?
 - א. בכל סוג של עבירה.
 - ב. עבירות נסתרות לאדם.
 - ג. עבירות גלויות לאדם.
 - ד. הקב"ה לא מעניש את הרבים.
10. "לא בשמים הוא לאמר מי יעלה לנו השמימה וינקחה לנו וישמענו אתה ונעשה" (דברים פרק ל) ומה אם הייתה בשמים?
 - א. לא הייתה חובה ללומדה.
 - ב. החובה ללומדה הייתה רק על הרבנים.
 - ג. היה צריך לעלות לשמים ללומדה.
 - ד. ה' היה דואג לנביאים שילמדוה.

שאלות לכיתות ה' עד ח' - ממפרשים אחרים על התורה

11. "...כי אז יעשן אף ה' וקנאתו באיש ההוא... והבדילו ה' לרעה..." (דברים פרק כט) "והבדילו ה' לרעה" - לפי פירוש הרמב"ן - את מי יבדיל לרעה?
 - א. את האיש ההוא.
 - ב. את משפחתו.
 - ג. את עיר מגוריו.
 - ד. את שבטו.
12. "ויכתב משה את התורה הזאת ויתנהא אל הפהנים בני לוי..." (דברים פרק לא) לפי פירוש הרמב"ן על איזה חלק מהתורה מדובר?
 - א. על כל התורה כולה.
 - ב. על חומש דברים - משנה תורה.
 - ג. על פרשת האזינו.
 - ד. על דברי הברית שכרת עימם בערבות מואב.

לימוד פורה ומהנה

כללי השתתפות

- ☞ להניח בתיבה בבית הכנסת הספרדי המרכזי, בבית משפחת בוחניק, או לדוא"ל - nimsin@zahav.net.il בתוך שבועיים.
- ☞ בין הפותרים נכון יוגרל ספר או שובר קניה בסך 20 ₪ למימוש בכלבו כוכבי, או במתנת חן. המתמידים חומש מלא יזכו בפרס ללא הגרלה.